

fuzinar

Leto 45

Ravne na Koroškem, marca 2008

št. 3

Gradnja novih proizvodno-poslovnih prostorov Sistemske tehnike poteka, kot je bilo načrtovano

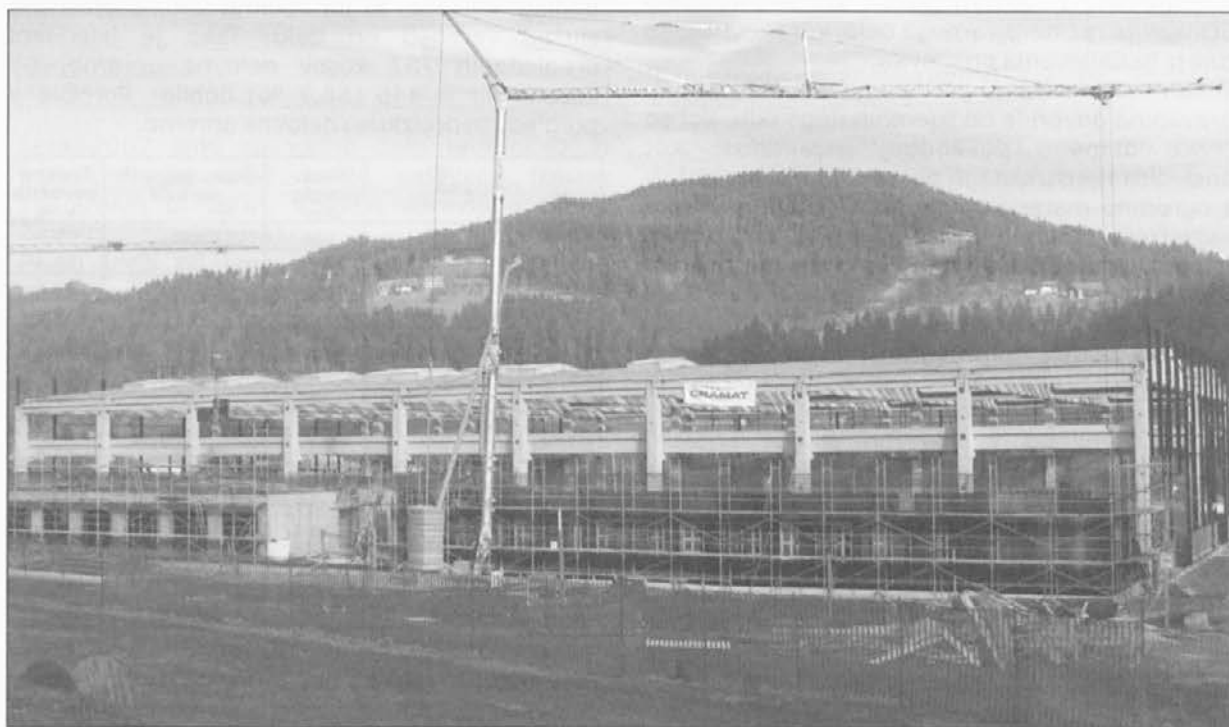

Foto: Andreja Čibron - Kodrin.

»Gradnja novih proizvodno-poslovnih prostorov Sistemske tehnike poteka v skladu z načrti,« je povedal vodja projekta **Jože Studenčnik**, svetovalec v družbi Sistemska tehnika Armas. Koordinacijska skupina, v kateri so projektanti, nadzorniki in predstavnik investitorja, se sestaja tedensko in skrbi za nemoten potek gradnje, upoštevajoč časovne roke, ter za nadzor kakovosti izvedbe.

Proizvodni prostori s t. i. poslovnim aneksom, ki jih v bližini trgovine Lidl od lanskega oktobra postavlja Cestno podjetje Maribor, bodo zgrajeni v roku, in sicer maja letos. V novo proizvodno halo se bosta preselili enota Valuk in celotna varilnica, tam pa bo nameščena tudi oprema za

razrez pločevine, medtem ko bodo v TSD-ju preuredili proizvodne linije tako, da bo omogočena procesna sledljivost. Tudi zaposleni v skupnih službah, ki sedaj delajo v 4. nadstropju Metalove upravne zgradbe, se bodo iz najetih v nove družbine prostore preselili še pred poletnimi dopusti.

Celotna naložba, vključno z mostnimi žerjavi, bo stala okrog 6,5 milijona evrov, z njo pa bo Sistemska tehnika pridobila skoraj 6.000 kvadratnih metrov novih proizvodnih in poslovnih prostorov.

POROČILO ZA LETO 2007

Varnost in zdravje pri delu na ZGO-ju

UVOD

V letu 2007 smo v podjetju BVD – RAVNE, d. o. o., kot pooblaščenem izvajalcu nalog varnosti in zdravja pri delu, posebno pozornost namenili zagotavljanju ustreznih ravni varnosti in zdravja pri delu in posledično s tem tudi kakovosti storitev. Dvigovanje ravni varnosti in zdravja pri delu je bilo mogoče predvsem zaradi konstruktivnega sodelovanja med strokovnimi delavci posameznih družb in pooblaščenimi strokovnimi delavci varnosti in zdravja pri delu. Tako smo prednostno odpravljali pomanjkljivosti delovne opreme in vzpostavljali celovit sistem varnosti in zdravja pri delu. V ta namen smo nadaljevali z aktivnostmi, ki zagotavljajo učinkovite razmere varnega dela, kar je razvidno tudi iz nadaljevanja prispevka.

O varnosti in zdravju pri delu se v laični javnosti praviloma govori le ob izjemnih dogodkih, kot so težke delovne poškodbe, invalidnost kot posledica neustreznega delovnega okolja, požari z ogromno materialno škodo ali večja ekološka katastrofa. Malo ali skoraj nič pa se ne govori o naporih podjetij, ki s sprejeto poslovno politiko tudi področju varnosti in zdravja pri delu namenjajo posebno pozornost ter finančna sredstva za dvig ravni varnosti in zdravja svojih delavcev.

UKREPI VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Pregledi delovne opreme

Med najpomembnejše dejavnike zagotavljanja varnega dela sodi delovna oprema, ki izpolnjuje pogoje za varno delo. Kakšni so ti predpisani pogoji, opredeljujejo predvsem tehnični predpisi in standardi. S celovitim pregledom pa ugotavljamo, ali delovna oprema ustreza vsem predpisom in ali njena uporaba zagotavlja ustrezno raven varnega dela.

Preglede delovne opreme za družbe na zaokroženem gospodarskem območju nekdanje Železarne Ravne (ZGO ŽR) opravljamo na podlagi evidenc, ki jih vodimo kot pooblaščen služba varnosti pri delu. Tako je bilo lani pregledanih 787 kosov delovne opreme, od katerih jih je 446 (56,7 %) dobilo Poročilo o pregledu in preizkusu delovne opreme.

DRUŽBA	Štev. pregledov	Štev. izdanih poročil	Izdana poročila v %
METAL RAVNE	204	141	69,1
SISTEMSKA TEHNIKA	64	38	59,4
NOŽI RAVNE	162	48	29,6
SŽ OPREMA RAVNE	59	21	35,6
PETROL ENERGETIKA	23	19	82,6
ZIP CENTER	23	11	47,8
SERPA	25	20	80,0
STYRIA VZMETI	8	1	12,5
ÅKERS VALJI	37	29	78,4
TRANSKOR	37	24	64,9
CRONING LIVARNA	72	55	76,4
TREIBACHER AUERMET	11	10	90,9
STROJI	34	16	47,1
TERMOMEHANIKA	28	13	46,4
SKUPAJ	787	446	56,7

Povzamemo lahko, da 341 (43,3 %) kosov delovne opreme ob pregledu in preizkusu ni izpolnjevalo vseh pogojev varnega dela, na kar smo delodajalce posebej opozorili. Pri tem ne smemo spregledati dejstva, da se stanje pregledane delovne opreme izboljšuje, saj več kot dve tretjini pregledanih strojev izpolnjujeta pogoje varnega dela. Izboljšanje je vsekakor prispevek zavzetega vodstva posameznih družb, vzdrževalnih služb in posledica tesnejšega sodelovanja s pooblaščenimi strokovnimi delavci varnosti in zdravja pri delu.

Usposabljanje delavcev

Leta 2007 smo pozornost namenili usposabljanju delavcev s poudarkom na specifičnih nevarnostih

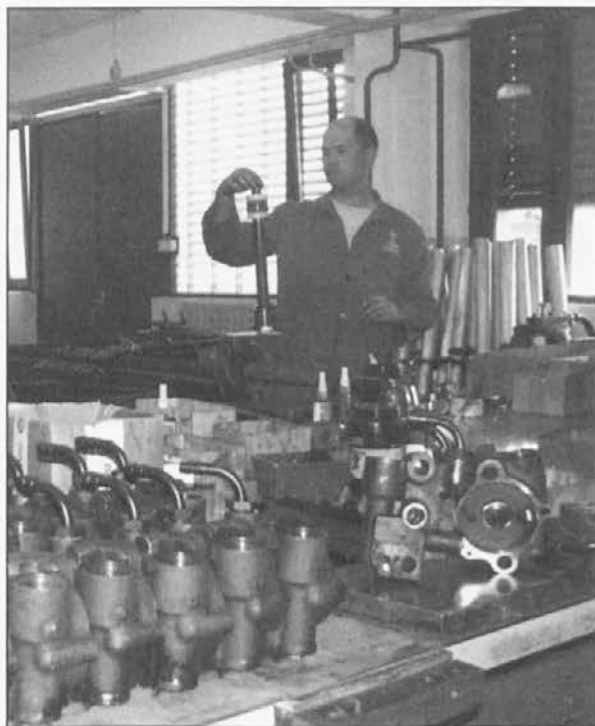

Foto: Andreja Čibron - Kodrin.

pri delu. Pri tem smo jih opozorili na izstopajoče nevarnosti, ki se pojavljajo na posameznem delovnem mestu, ter jih seznanili z značilnimi poškodbami pri delu.

Z ustreznim usposabljanjem delavcev za varno delo lahko najhitreje in najbolj učinkovito izboljšamo varnost pri delu, brez velikih dodatnih stroškov. Pri raziskovanju poškodb v zvezi z delom namreč najpogosteje ugotovimo, da je človeški faktor tisti, ki je razlog za nastanek poškodb.

DRUŽBA	Štev. zaposlenih, vključenih v usposabljanje
METAL RAVNE	606
SISTEMSKA TEHNIKA	115
NOŽI RAVNE	57
SŽ OPREMA RAVNE	55
PETROL ENERGETIKA	60
ZIP CENTER	64
SERPA	110
STYRIA VZMETI	127
ĀKERS VALJI	49
TRANSKOR	37
CRONING LIVARNA	71
TREIBACHER AUERMET	1
STROJI	57
TERMOMEHANIKA	37
SKUPAJ	1.446

Leta 2007 smo za varno delo teoretično in praktično usposobili 1.446 delavcev (redno zaposlenih in tistih, ki delo opravljajo preko študentskega servisa).

Poleg tega pa smo v sodelovanju z vodstvi posameznih družb organizirali tečaje za pridobitev funkcionalnih znanj.

Tako smo organizirali funkcionalne tečaje ter usposobili: 155 delavcev za signaliste povezovalce, 87 delavcev za upravljalce dvigal, vodenih s tal, 68 delavcev za delo z nevarnimi kemikalijami in 11 voznikov viličarjev.

Preiskave delovnega okolja

Preiskave kemičnih, bioloških in fizikalnih škodljivosti na delovnih mestih sodijo med tiste preventivne ukrepe, s katerimi delodajalec spremlja delovno okolje ter ustrezno ukrepa v primerih prekoračitve mejne vrednosti. S tem namenom je bilo opravljenih 91 celovitih ekoloških preiskav na delovnih mestih. Pri oceni stanja ekoloških razmer še naprej ugotavljamo izstopajoč problem hrupa in neugodne mikroklimatske razmere. Ni odveč ponovno opozoriti, da je, kljub velikemu finančnemu vlaganju v zniževanje ravni hrupa na območju nekdanje Železarne Ravne, ta na številnih delovnih mestih tako visok, da ob daljši časovni izpostavljenosti škodljivo deluje na slušni organ. Zato je bila lani opravljena vrsta varnostnih pregledov glede uporabe osebne varovalne opreme, zlasti ušesnih

Foto: Andreja Čibron - Kodrin.

DRUŽBA	Štev. celovitih meritev*	Hrup
METAL RAVNE	61	5
NOŽI RAVNE		8
SERPA		2
STYRIA VZMETI	2	7
ĀKERS VALJI	3	
CRONING LIVARNA	14	
STROJI		4
SKUPAJ	80	26

* zajemajo meritve mikroklimat, osvetlitve, hrupa, prahu = optična - tyndalometrična metoda

čepkov ter antifonov povsod tam, kjer raven hrupa izrazito prekoračuje dovoljene ravni.

POŠKODBE PRI DELU

V letu 2007 kazalci uspešnosti zniževanja števila poškodb pri delu niso spodbudni, saj kažejo povečanje števila poškodb v primerjavi z letom 2006, in sicer za 16,2 %. V podjetju Metal Ravne je bilo poškodb pri delu za 24,9 % več. Posebej izstopa število poškodb v podjetju Croning livarna (75-odstotno povečanje) ter v družbi Styria vzmeti (38,5-odstotno povečanje). Enako velja tudi za izgubljene delovne dni kot posledico poškodb pri delu. Tako je bilo izgubljenih dni zaradi poškodb v Metalu Ravne 2.139, Nožih Ravne 246, Strojih 238 in v Serpi 253.

DRUŽBA	Poškod. pri delu	Poškod. na poti	Štev. evid. poškodb	% pošk. na štev. zaposlen.
METAL RAVNE	101	7	108	10,95
SISTEMSKA TEHNIKA	20	1	21	7,78
NOŽI RAVNE	13	3	16	8,12
SŽ OPREMA RAVNE	3	1	4	2,82
PETROL ENERGETIKA	2	0	2	2,11
ZIP CENTER	2	1	3	2,63
SERPA	6	0	6	3,92
STYRIA VZMETI	36	3	39	16,60
ĀKERS VALJI	9	0	9	10,30
TRANSKOR	4	2	6	12,20
CRONING LIVARNA	14	0	14	10,40
STROJI	9	1	10	7,04
TERMOMEHANIKA	6	0	6	9,52
SKUPAJ	225	19	244	

ODŠKODNINSKI ZAHTEVKI

Na podlagi zavarovanja objektivne odgovornosti posameznega delodajalca so delavci vložili skupaj 104 odškodninske zahtevke. Od tega 73 (70,2 %) samo v družbi Metal Ravne.

Za podjetja Metal Ravne, Noži Ravne, Sistemska tehnika, Serpa, SŽ Oprema Ravne, Stroji in ZIP center je bilo, glede na vložena mnenja in zahtevke, izplačanih za skupno **209.571,08 EUR** odškodnin.

DRUŽBA	Štev. zahtevkov
METAL RAVNE	73
SISTEMSKA TEHNIKA	10
NOŽI RAVNE	7
SŽ OPREMA RAVNE	2
PETROL ENERGETIKA	2
SERPA	6
CRONING LIVARNA	3
STROJI	1
SKUPAJ	104

Foto: Andreja Čibron - Kodrin.

KONTROLA BOLNIŠKEGA REDA

Posamezne družbe na območju nekdanje Železarnice Ravne imajo posebej predpisan bolniški red, ki podrobneje opredeljuje pravice in obveznosti zaposlenih med začasno zadržanostjo z dela zaradi bolezni. Bolniški red opredeljuje ravnanje delavcev v bolniškem staležu, in sicer da mora biti v tem času delavec doma in ne sme opravljati pridobitniškega dela. Zaradi nadzora spoštovanja predpisanega bolniškega reda so družbe naročile 36 kontrol, od tega je bilo ugotovljenih 13 kršitev bolniškega reda.

DRUŽBA	Štev. naročenih in izvedenih kontrol
METAL RAVNE	25
SŽ OPREMA RAVNE	2
SERPA	2
STYRIA VZMETI	6
CRONING LIVARNA	1
SKUPAJ	36

Foto: Andreja Čibron - Kodrin.

ZDRAVSTVENE STORITVE

Na podlagi 20. člena Zakona o varnosti in zdravju pri delu (Ur. l. RS, št. 56/99, 64/01) imajo podjetja na območju nekdanje Železarnice Ravne zagotovljeno permanentno nudenje prve pomoči v primeru poškodb pri delu. Tako je bila lani kar 1.218 delavcem nudena prva pomoč zaradi poškodbe pri delu, od poškodovancev je bilo v Zdravstveni dom Ravne napotenih 228 delavcev. Poleg tega je bilo zaradi teže poškodb uporabljeno v 58 primerih interventno vozilo, bodisi Koroškega gasilskega zavoda Ravne oziroma Koroške reševalne službe. Dvakrat pa je bilo uporabljeno vozilo podjetja. Medicinske sestre se desetkrat intervenirale z reševanjem v obratih. Zaradi poškodb pri delu je bilo opravljenih 3.608 zdravstvenih storitev.

V postaji prve pomoči je zaradi obolenj iskalo ustrezno pomoč 1.520 delavcev, opravljenih je bilo 1.768 zdravstvenih storitev. Pri tem velja opozoriti, da so se delavci v veliki večini po prejeti prvi pomoči vrnili na delo in niso nastopili bolniškega staleža. V Zdravstveni dom Ravne je bilo napotenih 22 nenadoma obolelih delavcev. Na podlagi Pravilnika o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev (Ur. l. RS, št. 87/02) je bilo na obdobje zdravstvene preglede napotenih 563 delavcev, od tega 236 iz Metala Ravne, 67 iz Sistemske tehnike, 15 iz ZIP centra, 42 iz Serpe, 20 iz SŽ-Opreme Ravne, 42 iz Croning livarne, 37 iz Strojev itd.

Postaja prve pomoči je izvajala tudi postopke napitve krvodajalcev za odvzem krvi, in sicer v Splošno bolnišnico Slovenj Gradec. Leta 2007 je darovalo kri 149 delavcev, od tega 99 iz Metala Ravne, 36 iz Sistemske tehnike, 2 iz Croning livarne, po 5 Strojev in Opreme itd.

Poleg prej omenjenih nalog so v postaji prve pomoči izvajali še kontrolne preglede alkohola v izdihanem zraku – alkotestiranje. Opravljenih je bilo 97 alkotestiranj v primeru nezgode, od katerih je bil v enem primeru potrjen sum alkohola v izdihanem zraku. Alkotestiranje smo izvedli tudi po naročilu, in sicer za 182 delavcev, od tega je bil v 36 primerih sum prisotnosti alkohola potrjen, trije delavci pa so preizkus odklonili.

ZAKLJUČEK

Kazalci varnosti in zdravja pri delu so bolj ali manj odraz vlaganja v ukrepe varnosti in zdravja zaposlenih, hkrati pa vodstvu družb služijo za ravnanje v prihodnje oziroma določanje poslovnih prioritet. Večja in doslednejša skrb podjetij in njihovega vodstva za izvajanje ukrepov varnosti in zdravja pri delu je porok za ustrezno konkurenčnost tako v evropskem kot globalnem gospodarskem prostoru. Glede na uresničene naloge s področja varnosti in zdravja pri delu so spodbudni kazalci zlasti s tehničnega vidika. Ta trend je gotovo posledica sistematičnega vlaganja v sistem varnosti in zdravja pri delu in siceršnjega izboljševanja ekonomskih kazalcev poslovanja posameznih družb, zato pričakujemo pozitivna gibanja tudi v prihodnje.

BVD - RAVNE, d. o. o.
Mirko Vošner, univ. dipl. inž.,
in sodelavci

Kadrovska gibanja v januarju

DRUŽBA	ŠTEVILO ZAPOSLENIH 31. 1. 2008
PETROL ENERGETIKA	134
RAVNE	95
ŠTORE	39
STYRIA VZMETI	235
TRANSKOR	47
T. K. RAVNE	2
KOROŠKI GASILSKI ZAVOD	14
SLOREST	29
SISTEMSKA TEHNIKA	254
SISTEMSKA TEHNIKA ARMAS	16
ŠTROJI	137
AKERS VALJI	88
SŽ-OPREMA RAVNE	137

FLUKTUACIJA

Sklenitve delovnega razmerja

V podjetju SŽ-Oprema Ravne so sklenili dve delovni razmerji za določen čas, v družbi Åkers valji pa so sodelavca zaposlili za nedoločen čas. V Strojih imajo pet novih sodelavcev: štiri za določen čas (dva delavca so zaposlili zaradi povečanega obsega dela, dvema pa so omogočili usposabljanje) in enega za nedoločen čas. V Sistemski tehniki so zaposlili 8 novih sodelavcev: tri za nedoločen in pet za določen čas. V Slorestu in podjetju Styria vzmeti sta delo za določen čas našla po dva sodelavca.

Prekinitve delovnega razmerja

V Strojih je trem delavcem potekla zaposlitev za določen čas, zabeležili so tudi dve redni odpovedi pogodbe s strani delavca. Iz Sistemske tehnike so v družbo Sistemska tehnika Armas prerazporedili 16 sodelavcev, eden pa je odšel zaradi redne odpovedi pogodbe. Sporazumno sta Slorest zapustila dva sodelavca.

Pripis: Objavljamo podatke le za družbe, ki še naročajo Informativni fužinar.

Po podatkih Smeri, d. o. o., in kadrovskih oddelkov podjetij povzela A. Č.

OBUJANJE SPOMINOV

Srečanje sodelavcev Kadrovske službe Železarne Ravne

Srečanje nekdanjih sodelavcev »velike kadrovske službe Železarne Ravne« bo v soboto, 19. aprila. Kot je povedala **Ana Pavše** iz organizacijskega odbora, so povabili več kot 50 sodelavcev in pričakujejo, da jih bo na »spominski pohod v pretekle dni« prišla večina. Od vseh poklicnih skupin, ki so nekdanje delale v Železarni Ravne, le kemiki negujejo tradicijo vsakoletnega srečevanja in negovanja spominov.

Zbrali se bodo tudi marca letos (že enajstič zapovrstjo), lani so izdali že tretji zbornik. Stike z upokojenimi sodelavci ohranjajo le še v družbi Noži Ravne, kjer pripravijo vsakoletno druženje, povezano z ogledom proizvodnje. V drugih podjetjih na ZGO-ju občasno pripravijo dan odprtih vrat oz. ekskurzije za določene skupine obiskovalcev.

A. Č.

Intervencije PGE Koroškega gasilskega zavoda v februarju

Na ZGO-ju: 1. 2. 2008 so poklicni gasilci po vklopu javljalnika za raven vode pregledali črpalke v valjarni, 1. 2. 2008 so po vklopu javljalnika požara pregledali prostore Croning livarne, 17. 2. 2008 so sodelovali pri delovni nesreči v kovačnici, 20. 2. 2008 so po vklopu javljalnika za nivo vode pregledali obrat v kovačnici, 25. 2. 2008 so sodelovali pri delovni nesreči v kovačnici.

Druga pomoč in intervencije: 2. 2. 2008 pri požaru v kletnih prostorih stanovanjskega bloka Ob Suhi na Ravnah, 4. 2. 2008 ob onesnaženju potoka v centru Črne, 17. 2. 2008 so po vklopu javljalnika s termovizijsko kamero pregledali proizvodne prostore Leka, 19. 2. 2008 ob onesnaženju potoka Homščica na Štibuhi v Slovenj Gradcu, 20. 2. 2008 pri prometni nesreči na križišču pri trgovini Spar na Ravnah, 23. 2. 2008 ob razlitju motornega olja na parkirišču v Partizanski ulici na Ravnah, 24. 2. 2008 pri prometni nesreči v Podgorju pri Slovenj Gradcu, 26. 2. 2008 pri prometni nesreči na Poljani, 28. 2. 2008 pri požaru na Navrškem vrhu.

Direktor: Roman Lupuh, dipl. org.- men.

PREŽIHU OB OBLETNICI SPOMINA

Pisatelj, revolucionar in človek z veliko začetnico

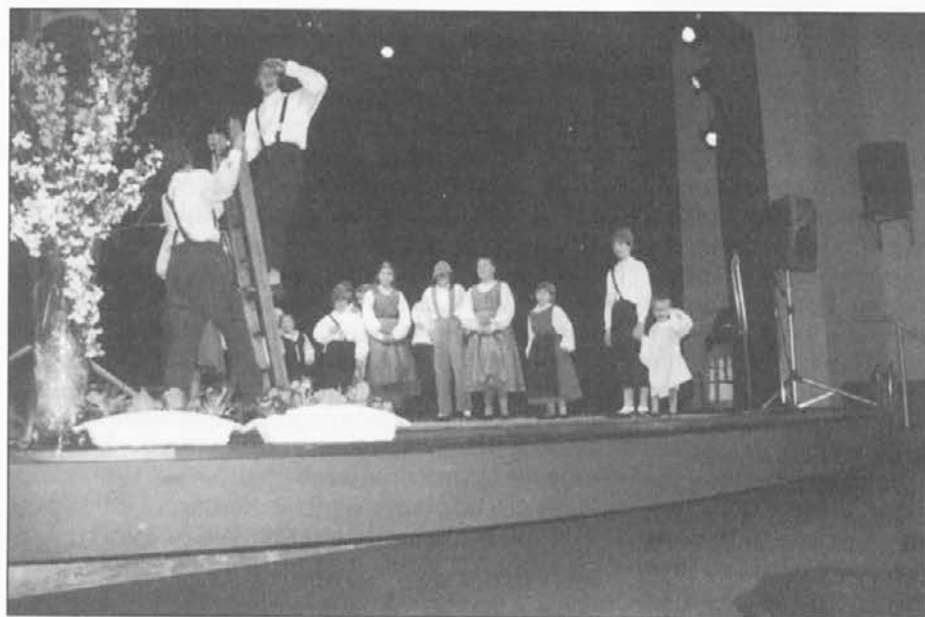

Foto: arhiv KD Prežihov Voranc.

Šaljivi del koroške ovseti v izvedbi otroške FS KD Prežihov Voranc

Prežihov Voranc (10. 8. 1893–18. 2. 1950) je gotovo eden najbolj silnih in svetlih likov v slovenski književnosti. V letih pred 2. svetovno vojno je v njej nastopil kot predstavnik socialnega ali novega realizma, kot pesnik koroške zemlje. Pisatelj torej in – revolucionar. In predvsem človek. Človek z veliko začetnico!

Njegova življenjska pot je bila "težavna pot od paše in pluga do fužin in strojev, pot našega človeka od kmetijskega pastirčka do delavca, od delavca do zavednega socialista in borca za bodočnost" (Tako o njem pesnik Oton Župančič.). Bil je samouk, preživel je frontno življenje med prvo svetovno vojno, po pobegu s fronte pa italijansko taborišče, tveganost ilegalnega partijskega dela po prvi vojni v domačem kraju, desetletje negotovega življenja v tujini v emigraciji, med drugo vojno pa uničevalni nacistični taborišči Sachsenhausen in Mauthausen. Vemo, da je črtice in povesti iz kmečkega življenja začel pisati že kot šestnajstletnik, vendar je njegova prva knjiga POVESTI leta 1925 ostala skoraj neopažena. Po desetih letih samovzgoje je začel objavljati z epsko plastiko in s simbolno močjo oblikovane novele o življenju preprostih koroških ljudi: SAMORASTNIKI, zbirka novel iz leta 1940. Z velikim pripovednim in oblikovalnim darom se je lotil tudi pisanja romanov in v njih ustvaril mogočne podobe iz življenja slovenskega ljudstva na Koroškem v naravnem, nazornem, stvarnem in slikovitem jeziku, ki je prepleten z narečnimi besedami.

Literarni zgodovinarji menijo, da so njegovi junaki živi, siloviti, trdni in neukrotljivi. Vsako njegovo delo je samostojna celota, vendar so vsa med seboj povezana. Naturalizem v njih je tako naraven izbruh pisateljeve silne moči in njegove neizčrpne energije. Tako je v "romanu kolektiva" POŽGANICA leta 1939 upodobil boj za svobodo Koroške in prevratne dogodke v Mežiški dolini ter med Jazbinci v letih 1918–1920. V "vojnem romanu slovenskega naroda" DOBERDOB je leta 1940 opisal boje na italijanski fronti, trpljenje slovenskih vojakov na bojiščih in v zbiralnem taborišču Lebring pri Gradcu ter upor slovenskih vojakov v Judenburgu.

V "romanu soseske" JAMNICA iz leta 1941 je ustvaril prepričljivo podobo življenja v rodni Kotljah, epopejo svoje pokrajine v letih 1921–1930, njenih krepkih, neukrotljivih in samoraslih ljudi. V nadaljnjih knjigah je prizadeto opisal svoje poti po slovenski zemlji (OD KOTELJ DO BELIH VOD leta 1945), svojo pot po Evropi in njenih ječah (BORBA NA TUJIH TLEH leta 1946), zgodbe o trpljenju in bojih slovenskih proletarcev in kmetov (NAŠI MEJNIKI leta 1946). Njegova zadnja knjiga SOLZICE iz leta 1949 pa je ena najlepših slovenskih mladinskih knjig; pisatelj je v njej umetniško popolno izpovedal ljubezen do maternega jezika in domovine, ljubezen do matere, sočutje s trpečimi, povezanost z naravo in zemljo.

Prežihova dela so bila najprej prevedena v srbohrvaščino, ruščino in nemščino, v zadnjih letih pa tudi v angleščino, kitajščino, češčino, slovaščino, albanščino in v še nekaj drugih

jezikov. Z gotovostjo lahko torej sklenemo, da Prežihov Voranc ni zgolj slovenski, ampak je tudi že evropski pisatelj. Ali lepše, kakor zna to utemeljiti dr. Marja Boršnikova: »Prežihov humanizem je pretrpel dve hudi preizkušnji: prvo in drugo svetovno vojno, ki je bil v njej sam, predmet brezmejnne človeške okrutnosti, vržen v osrednji vrtinec nasilja. Prvo vojno je v sebi premagal in nam dal po njej največjo leposlovno prozo, kar je iz tega časa imamo, druga vojna pa ga je telesno izjedla, preden je mogel iz sebe izluščiti veliki klasični tekst. Tega bi nam mogel dati le ustvarjalec njegove izrazne sile in njegove vsečloveške dozorelosti.«

Voranc je imel tudi brate. Vsi Kuharjevi sinovi Voranc, Lojz, Anza in Gustelj so bili doma na Prežihovi bajti, ko je njihova najnežnejša mladost že minila. Od tu so se pričele njihove poti v svet v letih, ko se še niso prav zavedali, kaj pomeni biti odtrgan od doma, ki vsakemu človeku pomeni najlepšo svetlobo in idealizirano lepoto. Skoraj »večni popotniki« so bili le trije bratje, Ivan Kuhar pa je moral ostati pri ostarelih starših in skrbeti za domačijo. Prav vsem pa še ni znano, da so imeli Prežihovi »pobi« tudi sestro Ano, ki ji, žal, ni bilo usojeno dolgo živeti. Na Koglu v Podgori pod košato Uršljo goro, tam, kjer v maju še danes dehtijo solzice, se je Kuharjevima kot tretji otrok 25. julija 1899 rodila hčerka Ana Kuhar, ki pa je še ne šestletna hudo zbolela in 17. februarja 1905, torej še preden so po skoraj dvajsetletnem najemniškem romanju prišli na svoje na Prežihovo bajto, zgoraj pri Prežihu umrla.

Tudi Ana je kot otrok gotovo uživala v neokrnjeni naravi, ki jo je ponujala slikovita gozdna pokrajina pri Kogelnikovi domačiji. S Kogla je bil od košatih lip na robu čudovit pogled na Kotlje in na obronke Pohorja na vzhodu, od tam pa so se odpirali tudi veličastni razgledi proti Podjuni na

zahodni strani. Ko je jeseni leta 1899 Voranc začel hoditi v ljudsko šolo v Kotlje, je bila mala Ančka stara šele slaba dva meseca! Še premlada je bila, da bi ga morda kdaj pozneje mogla spremljati v skrivnostno in strašljivo okolico slavne globače, ko je Voranc pasel v Peklu. Če bi kdaj bila v Peklu, bi se prav gotovo razveselila deviško belih, dišečih cvetov solzic, s katerimi je Voranc tistega sončnega majskega jutra tako raznežil mater! Le streljaj od njihove domačije proti hotuljski strani je čemela Kumrova bajta. Tam so bili doma »siroteji« iz Vorančeve črtice Levi devžej. Gotovo bi tudi Ana, če bi bila starejša, delila z materjo sočutje do sosedovih sirot in neskončno uživala, ko jim je njena dobra mati rezala debele kose dišečega domačega rženega kruha in polnila žepe s suhim sadjem! Niti drobne fotografije ni ohranjene za ljubo sestro. Edini spomin nanjo je pravzaprav le bratov zapis, saj se ji je najlepše oddolžil prav Voranc, ko je v povesti Borba (preberete jo lahko v Vorančevem pisateljskem prvencu Povesti iz leta 1925 ali pa v 1. knjigi Prežihovega zbranega dela) izjemno ljubeče popisal njeno zadnjo pot. Prežihov Voranc je bil torej predvsem tudi ČLOVEK! Osemnajstega februarja 1950 je v Mariboru umrl pisatelj, ki je Korošcem odkril svet in hkrati svetu predstavil Koroško.

Miroslav Osojnik,
predsednik KD Prežihov Voranc

Pripis uredništva: Objavljamo govor s spominske slovesnosti, ki je bila 18. februarja v ravnem kulturnem domu in na kateri so z uprizoritvijo koroške ovseti sodelovali društveni folklorni skupini, Koroški oktet in Milan Kamnik.

POČASTITEV SLOVENSKEGA KULTURNEGA PRAZNIKA

Recital »Pojoči labod« Dragotin Kette in »dolenjska roža« Angela Smola

Recitacijska skupina dijakov Gimnazije Ravne na Koroškem je z mentorjem **Miranom Kodrinom** 6. februarja ob kulturnem prazniku v prostorih Glasbenega doma pripravila recital »Pojoči labod« Dragotin Kette in »dolenjska roža« Angela

Aljaž Hölzl
in
Simon
Rekanovič

Foto: Matej Kodrin.

Smola. Recitatorjem – dijakom in dijakinjam 2. b-razreda – **Andreji Praper, Sabini Levar, Tini Naglič, Simonu Rekanoviču, Aljažu Hölzlu, Denisu Matavžu** in **Aleksandru Matavžu** so se pridružili glasbeniki – kvintet godal in pianist. Za uvod v prireditev pa je poskrbel šolski pevski zbor pod vodstvom **Suzane Makič**. Zapeli so priredbo Kettejeve pesmi Na trgu. Zvečer sta bili v Koroški osrednji knjižnici ponovitev recitala in otvoritev razstave Likovna upodobitev petdesetih slovenskih besednih ustvarjalcev ali književniški »kdo je kdo« v premetankah.

M. K.

Aljaž Hölzl in Sabina Levar

Foto: Matej Kodrin.

KOROŠKI BRASS BAND

Odlični koroški virtuozi na trobilih

Na petem in predzadnjem koncertu iz sklopa glasbenega abonmaja v sezoni 2007/2008 je v soboto, 16. februarja, v Glasbenem domu Ravne nastopil Koroški brass band.

Koroški brass band so, povzeto po www.koroskokulturnopoletje.si, ustanovili v Dravogradu leta 2006 kot naslednika salonskega orkestra. Skupino sestavljajo odlični koroški virtuozi na trobilih, sami akademsko izobraženi glasbeniki: **Igor Konečnik** – trobenta, **Tomaž Makan** – tuba, **Blaž Satler** – tolkala, vsi z Raven na Koroškem, **Jure Močilnik** – trobenta, iz Dravograda, **Janez Lorber** – trobenta, s Prevalj, ter **Miha Šuler** – pozavna, **Mitja Škorjanc** – bariton in **Marko Repnik** – trobenta, **Alan Vavti** – pozavna, vsi iz Slovenj Gradca. Njihova glasba je mladostna in polna energije, v programu imajo tudi svoje priredbe in lastne

avtorske skladbe. Slednjim je lastno izpričevanje pripadnosti Koroški, njenim lepotam in lepotam koroškega melosa. Koroški brass band je imel vrsto odmevnih samostojnih koncertov doma in v tujini, med drugim na sprejemu veleposlanikov v Celovcu.

A. Č.

Foto: Miran Kodrin.

Likovna kolonija Društva koroških likovnikov

Pred jesensko Formo vivo bodo Ravne gostile likovno kolonijo, ki jo pripravlja Društvo koroških likovnikov. Organizatorica **Mojca Kovač** je povedala, da bodo umetniki, med njimi tudi kolegi iz Madžarske in Slovaške, v ravanskem parku ustvarjali med 26. in 30. aprilom letos, dela pa bodo javnosti predstavili zadnji dan druženja, in sicer v ravanskem gradu.

A. Č.

OŽIVLJENA FORMA VIVA

Jeklene skulpture bodo polepšale mesto

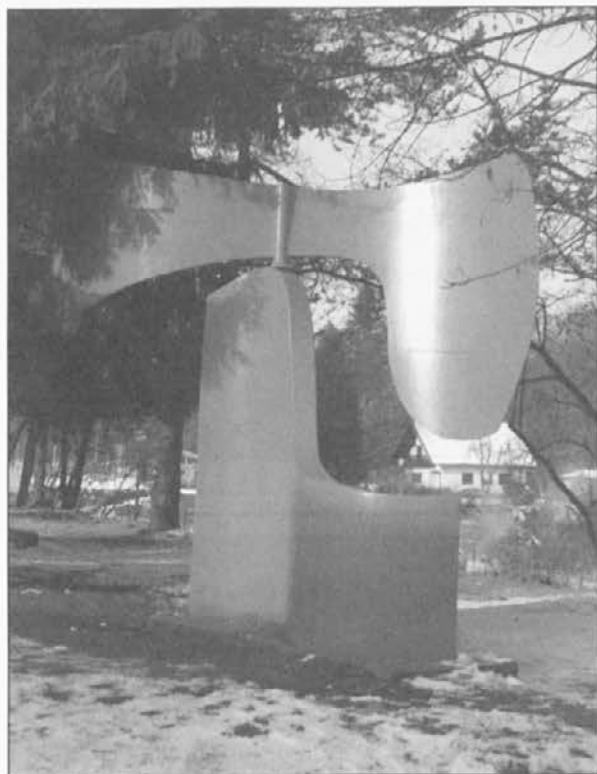
Ob otvoritvi fotografske razstave Forma viva – ustvarjalka ambientov mesta Ravne na Koroškem (pripravil jo je Koroški pokrajinski muzej v sodelovanju s fotografom Tomom Jeseničnikom) je ravenski župan mag. **Tomaž Rožen** decembra lani napovedal oživljanje kiparskih simpozijev Forma viva. Po prvotnih zamislih naj bi na Ravnah skulpture ustvarjali trije umetniki še v obdobju predsedovanja Slovenije Evropski uniji.

Ker pa je organizacija kiparskega simpozija zahteven projekt, za izvedbo katerega je potrebno veliko časa in priprav, je določen nov termin, in sicer jesen. Organizacijski odbor, v katerem so predstavniki ravenske občine, Koroškega pokrajinskega muzeja in Koroške galerije likovnih umetnosti, pričakuje, da bo mesto z okolico potem polepšano z najmanj dvema skulpturama, mogoče pa bodo nastale celo štiri umetnine. Organizatorji pričakujejo tudi sodelovanje gospodarskih družb (Metal Ravne naj bi prispeval jeklo).

Ob snovanju nove Forme vive pa v občini ne pozabljajo na umetnine, ki že stojijo na javnih mestih. Ker je mnoge že načela rja, je predvidena

njihova prenova, ki jo vodi Koroški pokrajinski muzej. Tako naj bi letos nov oplesk dobilo pet jeklenih skulptur.

A. Č.

Pozitiven zgled: vetrnica (1981) Milene Braniselj pred OŠ Prežihovega Voranca kar žari v sveži preobleki.

Negativen zgled: skulptura (1965) japonskega umetnika Ichira Yoshida, ki stoji ob poti mimo stadiona, nujno potrebuje nov oplesk.

Kompromis: za »obnovo« in »umetniško predelavo« Lindseyjevega »imaginarnega stroja« (1981) pred ravensko gimnazijo že tradicionalno skrbijo generacije dijakov.

16. GRADOVI KRALJA MATJAŽA

Lepa, a kratkotrajna zimska pravljica

Ko je že kazalo, da bo letos zaradi toplega vremena Kralj Matjaž ostal brez snežnih gradov, je organizatorjem (Občina Črna na Koroškem, Park Kralja Matjaža in Aleš Mrdavšič) v tretjem poskusu le uspelo: V Podpeci je iz kompaktnega snega v soboto, 23. februarja, 24 ekip zgradilo, po mnenju njegovega veličanstva, najlepše stvarstvo doslej. Kralj Matjaž si je v družbi (tokrat kar) dveh Alenčic za rezidenco (nekoliko samovšečno) izbral grad, ki ga je postavila ekipa **Ta gmajtni** pod vodstvom Metoda Zdovca. Grad, katerega pročelje krasi kraljeva podoba, je bil tudi najbolj všeč obiskovalcem, ki jih je bilo tokrat manj kot prejšnja leta. Drugo mesto si je po njihovem izboru zaslužila skupina iz Lenarta **Čagona.com**. Tudi tretjeuvrščeni **Štrudni** (pod taktirko Aleksandra Praperja) so že zvesti udeleženci prireditve, ki je bila tokrat že 16. zapovrstjo. Na planoti Mitnek je bil zadnji februarški konec tedna še v znamenju zimske pravljice, medtem ko je bližnja pobočja že rdečilo vresje in je toplo sonce odpiralo cvetove teloha ...

A. Č.

Štrudni so bili pri gradnji zelo natančni, grad ima »Plečnikove stebre«.

Kralj Matjaž (v podobi Draga Miloševića) si je izbral kar dve Alenčici in si z njima ogledal snežno mesto.

Ta gmajtni so bili po razglasitvi za dvojnega zmagovalca verjetno še bolj »gmajtni«.

Prostoren grad ekipe Čagona.com je sijal v soncu, še lepši pa je bil v soju bakel.

Vse fotografije: Andreja Čibron - Kodrin.

RAZVEDRILO

Z anagrami do vizitk slovenskih književnih ustvarjalcev

Anagram ali premetanka nastane s premeščanjem črk v besedi ali frazi, tako da dobimo drugo besedo ali frazo, ki ima nek pomen. Besede, ki jih dobimo z anagramiranjem, so lahko na kak zanimiv način povezane s prvotnimi ali pa tudi ne, npr. anagram besede NADREALIST je DESTILARNA.

Nekateri književniki so uporabljali psevdonime, ki so nastali s premetavanjem njihovih imen in priimkov, npr. avtor znamenitega romana Lolita VLADIMIR NABOKOV se je anagramno podpisoval kot VIVIAN DARKBLOOM. Pisec trilogije Roka, voda, kamen BRANKO GRADIŠNIK je v zbirki novel Mistifikcije postal KONRAD GRIBAŠKIN.

Anagram je lahko uporabljen v stavku, pogosto pa tudi v verzih. Npr. uveljavljeni enigmatik Jože Stabej je zastavil naslednje vprašanje: Kateri slovenski pisatelj je pil RENSKI KONJAK? Odgovor je JANKO KERSNIK.

Premetanke lahko o ljudeh marsikaj povedo, npr. kateri pisateljski VIHRAVEC je imel PROŽNO hrbtenico. Odgovor je PREŽIHOV VORANC.

Literarni zgodovinar Marko Juvan je zapisal, da je anagram besedilo, ki po razporeditvi črk odkritega sporočila proizvede še eno ali več skritih sporočil.

Ustvarjalec Da Vinci je šifre Dan Brown je omenil, da so si skrivnostni kabalistični nauki močno pomagali z anagrami. S premetavanjem črk hebrejskih besed so dobili nove pomene. Francoski kralji so bili v renesansi tako prepričani o čarobni moči anagramov, da so zaposlovali dvorne tolmače anagramov. Ti so jim pomagali k boljšim odločitvam tako, da so analizirali besede v pomembnih dokumentih. Rimljani so preučevanje anagramov imenovali celo ARS MAGMA – velika umetnost.

Miran Kodrin

Navodilo: V vizitkah premestite črke tako, da se vam bodo izpisala imena in priimki slovenskih književnih ustvarjalcev.

ILJA MIRT
DUNAJ

OMAR PUR
TRBIŽ

A. KOJC
REMŠNIK

I. D. VALTL
MARIBOR

T. TIRAN
POLJČE

DANI GRBINA
KRŠKO

A. G. SRŠEN
TROGIR

F. E. KOZAK
VERD

ERNEST I.
LAŠKO

ERO SLATINŠEK

GENADIJ HREN

LJERKA KOZAR

Informativni fužinar, št. 3, marec 2008. Glasilo družb, nastalih iz Železarn Ravne. ISSN: C500-0572.

Založnik: Fužinar Ravne, d. o. o., Koroška cesta 14, 2390 Ravne na Koroškem.

Uredništvo: glavna in odgovorna urednica mag. Andreja Čibron - Kodrin, lektor Miran Kodrin, prof.

Tel.: (02) 870 6441. Faks: (02) 82 23 013. Elektronski naslov: Andreja.Cibron@metaravne.com.

Prelom in tisk: ZIP center, d. o. o., Koroška cesta 14, 2390 Ravne na Koroškem. Naklada: 1.000 izvodov.

Objavljenih prispevkov ni dovoljeno kakorkoli ponatisniti brez pisnega dovoljenja uredništva.